

ПРЕРИЯ

/повест/

Нина Монева не разбираше по какви точно причини стои у дома си този следобед, вместо да тръгне из града; какво ще ѝ струва да отскочи, да речем, до Шипка б или до Княжево, защо не вземе автобус до някое софийско село, както е правила вече, или пък да поседне в любимото си кафене на Външни линии, със заминаващи и пристигащи пътници, което в никакъв случай не е свързано с отрицателни емоции. Не, тя си стои у дома и почивта. Понеже всичко е почистено отдавна и всекидневно, тя обърсва рамката на една картина. От картината я следи погледът на момиче, както го е нарисувал Бенчо Обрешков – в прости, но динамични тонове, някъде твърде контрастни. Очите на портрета изразяват доверие към света и самочувствие, повикани от младостта и хубостта на модела.

Извънвяването я изненада, ня просто награби слушалката. Нищо, разбира се, търсеха общежитие и Нина Монева им заяви, че са сгрешили номера много, понеже тя е обратно на каквото и да е общежитие. С това даде да се разбере, че е в добро настроение, но ония не загреха и домакинята се върна към картината си.

Новото извънвяване бе посрещнато по същия начин. Нина се озова светкавично до апарата и светкавично вдигна слушалката. Извика няколко пъти в мембраната, но мембраната не ѝ отвърна, телефонът мълчеше, накрая нещо пропука и затвори.

Момичето от картината се въртеше нагоре-надолу в ръцете ѝ, четката потупваше по дървото и платното. Отнесена в дълбочината на стаята, картината потъна в своеобразната за изкуството мистика. Напоследък Нина Монева все по-често поглеждаше тази картина на стената, но защо – не може да обясни.

Този път се звънна на входа. Спокойна, освободена от досегашната си припряност, като човек, който не може да очаква нещо особено откъм вратата, Нина отнесе четката и едва тогава отвори.

– Заповядайте.

– Моля? – Непознатата беше доста изненадана. – Не разбирам куража ви да каните непознати.

– Не се страхувам от нищо, госпожо.

– И сте сигурна, че идвам при вас?

– Напротив.

– А аз идвам при вас.

– Това не е вярно – рече Нина Монева, докато влизаха в хола. – Седнете и ще видите, че не идвате при мен.

Непознатата се усмихна, усмивката ѝ потвърди – тя държеше на своето.

– Все пак помислете си. – Кой знае защо, Монева изпитваше необяснимо смущение, посетителката я наблюдаваше с онова внимание, което хората си позволяват, когато проучват някого. – Трябва да ви призная, че при мен не идва никой.

– Защо?

– Въпросът ви ме изненадва с това, че изисква отговор.

– Или както бих могла да помисля – усмихна се и този път посетителката, но не тъй дружелюбно, – въпросът ми не е лишен от това, което би могло да се назове нахалство. Може ли да запуша?

– Мислите ли, че трябва?

- Налага се, моля ви.
- Искате да кажете...
- Да.
- Колко?
- Повече, отколкото предполагате. – Посетителката щракна запалката си. –

Наистина се налага.

– Да поостанете? – Посетителката кимна. – И какво ще пожелаете да чуете от мен?

- Едно обяснение.

Хубав ден, току-що ѝ бяха заявили, че ей сега ще трябва да дава обяснение, такива дни са редки, би трябвало да оцени този трептящ следобед.

– Тази картина не е толкова лоша – рече посетителката. Тя стана от креслото и се приближи. – От кого е?

- Мислите ли, че имаме да си кажем нещо?

Посетителката се оплака, че се чувства в известен смисъл безсилна пред картината, според нея погледът на момичето не бил много лесен, този поглед е в състояние да те поеме и разстрои.

– Навярно чухте, че казах нещо – рече Нина. – Мисля, че се изразих определено.

– Животът е объркан – започна да се връща към креслото посетителката, – картините и те объркани.

– На ваше място бих забелязала, че прикривам раздразнението си. – Посетителката седна в креслото и придърпа пепелника от масичката към себе си. Нещо хубаво и **незамарено** проблесна върху коляното на подгънатия крак, който тя не без основание преплете върху десния. – Не чувствувате ли, че проявявате леко нахалство?

– Аз ли? – Да, очите ѝ жълтееха. – Наричате ме нахална? – Ирисите им станаха още по-жълти. – Смеете да ме обвините в нещо, за което съм дошла да ви обвиня?

- Мен? – стъписа се Нина. – Слушайте, защо започнахте така?
- За да не почна направо! – отвърна гневно посетителката. – За да се овладее.
- Направо? – обърка се домакинята. – Направо с кое?
- С обвинението.
- Госпожо...

Нина Монева млъкна, за подобни разговори ѝ липсваше опит или стил. Цял живот се беше излизал край нея в тишина; ами да – тя не помни никакви особени кръсъци или движения край себе си, само покой, и сега изведнъж, някаква с жълти коси и жълти очи... Не, Монева не може да продължи.

– Само не се обърквайте – рече по-спокойно непознатата, – не съм дошла да ви обърквам, а да проведем съдържателен разговор, но така – мъжествено – погледът ѝ се изостри, – както подобава на истински жени.

- Добре, вие знаете ли как се казвам?

– А вие допускате ли, че ще вляза при някого, без да имам представа за името му?

– Вече не знам – наведе глава Монева, – не знам какво да мисля, светът сякаш нарасна повече, и животът стана сложен...

- А човешката душа е... пространна.

Монева вдигна главата си:

– Какво казахте? – Монева трепна: – Влагате ли в думата нещо определено? – Непознатата изпъна крака и се облегна назад. . Вие се разположихте удобно.

- Разположете се и вие.

– Извършихте го много спокойно.
– За което се учудвам на себе си – призна непознатата. – В момента се възхищавам на хладнокръвието си, люблювам се на собственото си величие.
– Величие, казвате? На мен ми липсва подобна самоувереност.
– Нищо чудно.
– Дори в собствения ми дом.
– И когато говорите по телефона ли?
– Чакайте – Нина Монева изпитваше усещането, че плува в басейн в състояние на безтегловност, – може би трябва да търся причината на посещението ви...
– Важното е да запазим присъствието на духа – каза нежно посетителката и продължи покровителствено: – И да се разговорим по мъжки, както подобава на истински жени.
– Това, което повтаряте тъй усърдно, не е чак толкова остроумно – възрази Монева.
– А туй, да наречеш човешката душа пространна, остроумно ли е – усмихна се посетителката.
Нина Монева преодоля паузата трудно.
– Все пак предимството ми пред вас е в това, че се намирам в къщата си.
– Стига с тази къща! – изправи се посетителката. – Разбрахме, че сте в къщата си!...

На Монева ѝ се прииска да викне, ала се овладя:
– Вижте какво, аз съм тих човек, така ме знаят всички.
– Всички? – Доста иронично: – За вас говорят така?
– Познатите.
– Имате познати.
– Поне познати не липсват на този свят.
– Непрекъснато говорите за света.
– В него живеем.
– Вие лично добре ли живеете?
– Анкета ли провеждате?
– Старая се да запазя самообладание. – Дългите сухи пръсти на посетителката бърникаха в полуразтворената кожена чанта, май че търсеха носна кърпичка. – Да не захленча. Най-малко пред вас би трябвало да сторя това унизително нещо.
– Заплашвате с плач, имате доста начини за заплашване.

Непознатата прихлупи глава върху страничната облегалка на креслото, тесните ѝ рамене потръпнаха и се успокоиха, на Монева ѝ се стори, че непознатата се старае по всички възможни начини да прикрие плача си, но все пак се запита дали пред нея не се разиграва театър; смътно в себе си почувствува такива подозрения и ги отпъди; защо, по каква причина някой можеше да нахълта в дома ѝ и да предизвика подобна сърцераздирателна експлозия? Все още се надяваше, че все пак адресът е сгрешен и всичко ще се разясни само след няколко минути. Засега все още беше забавно, следобедът се зареждаше с преживяване. Непознатата се успокои, доколкото Монева схвана, тя упорито се стараеше да се успокои, преди да надигне глава. Все още объркана, Нина протегна ръка към рамото ѝ да го погали, но се отказа, чисто и просто бе сметнала, че няма право на покровителствени жестове пред никого. Тя тръгна из хола. Непознатата допря кърпичка до очите си.

Телефонът извън навреме, а домакинята, без да губи секунди, сграбчи слушалката. След като извика няколко пъти “ало”, но не получи отговор, Монева върна слушалката върху апарата. От звънването до този момент за Нина Монева не съществуваха нито непознатата позъорка – защото какво друго освен поза носеше със

себе си тази жена, – нито домът, нито картината, нито денят навън; освен слушалката наоколо нямаше нищо.

– Причинихте ми най-голямата беда – изрече тихичко непознатата, – затрихте ме.

– Аз ли?

– Разглеждам ви и да ви кажа, не мога да разбера в какво се изразява превъзходството ви.

– В това, че сте луда, а аз не съм. Вие сте злорадо миловидно създание, което ей сега ще ми разкаже какво го боли, а аз ще се опитам да ви разбера.

– Да ме разберете?

– Кафе?

– Нищо не желая! – Тази решителност и категоричният тон се вливаха в общата стихия, създава внезапния шемет на днешния ден, очертаваха загадката, която Нина Монева не бързаше да разкрие, искаше да я остави да се развива постепенно, защото подозираше, че накрая няма да остане нищо, в нейната екзистенция обикновено нямаше нищо, след малко всичко ще се изпари, след като се разсее недоразумението. – Нищо от вас, разбрахте ли?

– Успокойте се и разкажете.

– Само чаша вода.

– Нектар?

– Поисках вода.

– Би трябвало не да поискате, а да помолите – подхвърли Нина и се отправи към кухничката. Както всичко останало в нейния свиден апартамент, кухничката сияеше от белота. Останала насаме в най-истинската килия на женското битие, Монева се замисли върху това, че на света съществува разнообразие, например тази жена, с нейната мъка, която се отличава от равната всекидневна болка на Нина Монева. В хола седеше една стихия, в нея животът не течеше, а клокочеше. Докато мислеше, ръцете ѝ взимаха чаша, отваряха чешма, пълнеха чашата.

Непознатата чакаше вдървено в креслото. Ръката ѝ пое чашата, вдигна я, водата изчезна изведнъж.

– Може би ви няма нищо – допусна домакинята, – може би бяхте само жадна.

– Моля ви! – изхлипа непознатата и отново сведе глава.

Този път в изненадата си Монева просто не знаеше какво да стори и предприеме нещо, което ѝ се случваше рядко – отиде до бюрото при библиотеката, отвори чекмеджето му, измъкна пакет английски цигари и запали. Седна пред гостенката си, задави се от дима, очакваше.

– Слушайте – надигна рязко глава непознатата, – вие лесно ли давате на хората телефонния си номер?

– Стига да ми го поискат.

– Дааа. – Непознатата извърна главата си към нея, без да намери достатъчно дързост да я погледне в очите. – Може би ще позволите да ви запitam какво търси вашият телефонен номер в бележника на моя съпруг.

– Моят номер в бележника на съпруга ви?

– Осем, седем, четирийсет и две... дванайсет.

– Да, това е наистина моят телефон. Лицето на Монева се помрачи, но след това се избистри, напълни се с ведри тонове, човек би казал, че след мъничко по него ще светне усмивка. – И кой е съпругът ви?

– Ставате жалка.

Презрението, с което непознатата избълва думите, разтовари вече домакинята и тя нямаше къде да ходи – засмя се, без да се съобразява нито с присъстващата, нито с момента:

– Хей, вие, като ме гледате, допускате ли, че мога да... Вижте се, мадам, вижте и мене!... – Не, тя продължаваше да се смее и твърде трудно намери сили да се успокои. – Аз съм човек, който се е примирил с тези неща, и колкото и да ме радва вашата ревност, със съжаление мога да ви уведомя, и то открито, че тук наистина става въпрос за недоразумение, на което, ако имате малко търпение, ще сложим край. – Непознатата наблюдаваше с любопитство и с постоянно нарастваща злоба внезапното оживяване на домакинята, която сега си позволяваше да говори бързо и дори си помагаше с жестове, изразявайки с тях нарасналото си самочувствие. – Ако телефонът е мой, просто не мога да си представя какво търси в бележника на вашия съпруг. Никой не ми се обажда.

– Никой ли?

– По – паузата си дойде естествено и необходимо – чти.

– Това п о ч т и ме вълнува.

– Мадам – отвърна с болка Нина Монева, – знаете ли какво означава п о ч т и?

– Обадих се и проверих.

– И кой ви отговори?

– Вие ми отговорихте!

– Сигурно – отвърна Нина Монева, ей така, сякаш на вятъра, задухал сред листата на голяма нощна гора, – друг не може... да ви се обади... от моя дом.

– Този ваш дом...

– Единственото, което имам.

– И глас на много млада жена! – Непознатата изстреля фразата и тя блъсна дима на цигарата ѝ. – Моят съпруг пък има вашия телефонен номер в бележника си. Срещу номера не е отбелязано име.

– Това пък е още по-малко вероятно.

– Само голи цифри...

– Да ви кажа, много го усуквате.

– Понеже страдам.

– За първи път ли ви се случва?

– Женени сме трийсет години, нито веднъж не е закъснявал, бележникът му е бил винаги чист.

– И как... открихте номера?

– Е, все пак, жена съм.

– Проверки по джобовете.

– Смятам, че това може да предпази от неприятности. – Посетителката желяеше да прескочи подробностите, за които ставаше дума. – Ето защо съм при вас. Ще ми кажете в какво се състои работата и ще взема мерки.

– Успяхте да ме развлечете – каза честно Нина Монева. Засега, увлечена от разговора, бе престанала да се измъчва с цигарата. – Забавлявахте ме и не мога да не ви предложа кафе.

Непознатата се изправи на крака и се възмути, че в такъв момент си позволяват да ѝ предлагат кафе, тя заяви, че сега не ѝ е до кафе.

– Разбрах – рече весело Монева и излезе от хола.

Отвори хладилника, от него полъхна приятен студ, продуктите бяха наредени стриктно, опаковани, тук бе изключено всякакво изпаряване, но липсваше нещо

святно за пиене. Когато Монева се върна в хола с бутилка и чаши, непознатата ликуваше.

– Така се радвам – рече Нина, – освежихте ме... Какво, искате да ми кажете нещо важно?

– Заявих ви, че не искам нищо, освен да разкрия някои неща.

– Знаете ли откога е тази бутилка? От три години, непокътната. По едно време започнах да се надявам, че ще се повреди чешмата или казанчето на клозета, ще се издуде паркетът или ще поддадат вратите, бях сигурна, че ще надойдат майстори, да ги почерпя.

– Да, но не съм при вас да ми разигравате комедии.

– За вас е комедия, но мисля, че няма по-страшно от туй, да чакаш дори водопроводчика.

– Тук нищо не ми пречи да ви уязвя, като ви кажа, че може би вашата стръв не би секнала дори пред водопроводчиците, но карай да върви. – Нина Монева се усмихваше приятно пред лицето ѝ. – Не се скъпя на обиди, разбрахте ли? Защото всъщност аз съм обидената.

Усмивката бе разтопила бръчките по лицето на домакинята, тя наливаше в чашите и поклащаше щастливо глава:

– Изневерената.

– Моля ви! – извика непознатата.

– Нека прием и забравим – подкани Монева, – любовта идва и си отива.

– Какво?

– Пийнете си – домакинята подаде чашата, – наздраве.

Непознатата стоеше с чаша в ръка и нямаше намерение да пие, нямаше настроение за това. Нина Монева пи и се закашля. Едва сега непознатата изнесе коняка пред очите си, тя гледаше през стъклото деформираното кашлящо лице – една жена направо за съжаление.

– Наздраве – рече непознатата.

– Мъжът ви, а? – преди да закашля отново, рече Монева, а след това добави: – Някой се стрелна и ви го грабна, викайте... Отнесе го. – И се претраши да пийне повторно. – А вие се втурвате да спасите каквото остане, така ли?

– Чувала съм, че дава резултат.

– Може би. – Монева пийна за трети път. – Препоръчвам ви да продължите. Колкото се отнася до мен, аз ви го отстъпвам, целия. – Монева въртеше чашата между дланите си.

Непознатата тропна своята върху масичката.

– Вие сте длъжна да сторите това. – Отправи се към прозореца, застана до него, дръпна пердето, сякаш да опита лесно ли се движат ролките, и го върна на мястото му. – Освен ако сте...

Домакинята чакаше:

– Какво?

– Изверг.

– Мечтая да стана изверг. Извергите са може би по-щастливи, лошите хора са сигурно по-щастливи.

– Искате да отклоните вниманието ми?

– Искам да разговарям.

– А аз съм дошла да ми дадете обяснение, например да ми кажете какво търси телефонният ви номер в бележника на съпруга ми?

– И как се казва мъжлето ви? – Нина Монева отпи още веднъж, конякът започваше да ѝ харесва. – Името му.

– Бих желала да бъда поривисто лоша – Велев!...

– Вече не кашлям от коняка, нали?... Велев!... Не фигурира в спомените ми, нито в сегашните ми авантюри. – Домакинята си наля още мъничко. – Е, спомням си един Велев, беше заместник-директор при нас...

– Не позволявам! – извика непознатата. – На кого се подигравате? Засрамете си от...

Нина Монева чу детски гласчета навън, както всеки следобед, там играеха хлапетата на съседите, а посетителката имаше вид на разкайващ се човек.

– От какво да се засрамя? – запита Монева. – От белите си коси?... Ако сте дошли тук да си говорим истини, кажете направо, от какво да се засрамя?

– Извинете.

– Мила моя, нямате си представа какъв комплимент ми сторихте с това нахлуване, за да ми искате сметка и мъжа си обратно; да ви го дам, да си бъде отново ваш и всичко у дома ви да си тръгне, както е било.

– Всъщност не е вървяло добре – отвърна гостенката тъжно.

– Така ли?... Деца?

– Няма да ви кажа.

– Аз обаче мога да ви кажа, че нямам нито деца, нито съпруг, нито съм имала, а можете да бъдете сигурна, че няма и да имам.

Гостенката едва сега намери кураж да я погледне отново с притворство.

– Съмнявате се – каза Монева. – Кое ви кара да се съмнявате?

– Ще се напиете.

– Кажете, кое ви кара да мислите така за мен?

– Не ви ли виждам ноктите! – гостенката взе чашата си. – Сляпа ли съм?

Косата ви блести, лицето ви е направено докрай, лъхате на чистота, долавям скъп одеколон. Жената, ако се е предала...

– Как се казвате?

– Роза.

– Аз съм Нина.

– Знам... След като открих телефонния номер, започна най-унизителното действие в живота ми. Обадох се на справки, отказаха. Искях да зная кой абонат се крие зад тези цифри. Тогавя започнах да търся връзка с телефонистките, не намерих и се заех с най-унизителното.

– Да ровите в указателя.

– Четири дни!... Целия телефонен указател, всички номера, докато се натъкнах на вашия. Срещу него видях името ви, адреса ви.

– Боже мой!...

– Това са най-мизерните дни от живота ми.

– Представям си какво ще предприемете срещу мъжа си.

– Дошла съм да си го върна.

– Предлагам да прекъснем – уморена съм от самота и безпомощност.

– Но ме ограбихте.

– Вървете си!

– Ах, какво чудовище! – Роза Велева стискаше чашата в ръцете си с усещането, че ей сега ще я счупи. – Можете ли да ми кажете какво означава тази дума

п р е р и я?

– Моля?... Какво?

– Спокойно.

– Какво търси тя в устата ви, откъде я взехте?

– Децата въвн викаха, както никога досега, но Нина Монева отсъствуваше, и не само от тях, не само от своя дом, тя бе изчезнала от света, беше потънала в нищото, в глупостта и безтегловността, рееше се под безлунно нощно небе и отвсякъде я обграждаше безсмислие.

– От бележника на мъжа ми – говореше някой там, – изписана срещу телефонния ви номер.

Това летене в нищото се равняваше на унищожение, Нина Монева бе получила усещането, че се раздробява, че е унищожена от една сянка, тази сянка стърчи срещу нея с чаша в ръка, може да пие колкото си ще, без да се закашля, тя идва от живота – там, отвън, където е пълно с радост и скръб, с целувки и омраза, със смях и скандали, с някакъв необходим за дишането гъдел... Нима той?... Е, как може да бъде той?... Тази тук твърди...

– Госпожо, коя сте вие?

– Съпругата.

Как да ѝ обясни, че е невъзможно, няма начин да бъде истина, защото...

– Сега разбирам – прошепна Роза Велева. В нейния тон се долавяше нещо от човека, който може да гледа отгоре, нещо покровителствено. – Боже, колко страшно стана! – Роза Велева млъкна и дълго не можа да продължи. – Нима е постъпил детински? – Тя седна и силно три слепоочията си, изглежда, бе получила главоболие. – Не мога да повярвам, Емил не може да постъпи така. – Роза Велева не забеляза трепването на домакинята, то убягна от вниманието ѝ, а Монева вдигна високо главата си и упорито загледа в далечината през разрушения свят, един тръпчиво сив пейзаж от абстрактни останки, пара някаква, или прах, все едно, това е тъй маловажно сега. Оная продължаваше да говори, внезапно оказалата се Роза Велева: – Това ме кара да се замисля. Значи... той... Това ще ме принуди да изостря повече вниманието си, тази шмекерия не е чак толкоз маловажна.

– Никога не съм го питала – отбеляза домакинята.

– Има ли значение?

– Не е ставало и въпрос... Аз мислех...

– Че не е женен.

– Макар че и това няма значение.

– Откога се познавате?

– Обикновено не говоря много, а днес се разбъбрах за цяла година.

– Според мен най-малко от шест месеца. И съм сигурна, че лично вие отброявате всеки ден от щастието си. Да речем – сто деветдесет и два дни. Примерно. Обзалагам се, че си водите дневник.

– Не забравяйте, че ви поканих, понеже забелязах нещо симпатично у вас. Мисля, че когато един гост започне да издребнява...

Нина Монева не можа да продължи, смяташе, че не би ѝ достигнало нахалство да обвини една жена в издребняване при подобни обстоятелства.

– Попаднахме в яма – рече накрая неканената посетителка и заопипва цигарите си. Преди да запали, тя погледна замисленото отдалечено лице на домакинята. – Къде се срещате?

– Какво?

– Тук ли? – Тя погълна много дим и го задържа в гърдите си. – При идеални условия за усамотяване. – Домакинята обаче се бе оттеглила много далеч в замислеността си. – Харесват ли го? – Никой не ѝ отговаряше. – Обичате ли го?... Вас питам – обичате ли го?

– Много лесно подразбрахте, че съм добър човек – отвърна кротко Монева. – Но все още не мога да схвана: ревнувате ли, или инквизирате.

– Само наивникът би могъл да допусне, че не се виждате всеки ден.

Отново настъпи мълчание, домакинята обмисляше, личеше си, че иска да доложи нещо особено важно, но се двоуми, може би все още беше зашеметена от внезапно връхлетелия удар.

– А? Всеки ден ли се виждахте? Представете си, че това ме интересува особено.

– А представете си, че не съм го зърнала.

– Моля?

– Никога – допълни спокойно домакинята.

– А така!

– Нито той мен.

– Изплъзвате ли се?

– Казах, че не сме се виждали. – Посетителката изглеждаше дълбоко обидена.

– Вие сте жена му, така ли?

– Така излиза.

Нина тръгна към прозореца, макар че нямаше никаква работа нито там, нито където и да е другаде, по-добре ще е, ако се изпари веднага и изчезне, или пък да се върне с няколко месеца назад в живота си.

– Емил е ваш съпруг, така ли?

– Нямате си представа колко много ми е съпруг; понякога повече, отколкото трябва.

От прозореца не се виждаше нищо, макар че там имаше много неща; освен децата вече шареха и възрастни хора, особено старци и почти всички делови; виждаше се следобедното оживление на града, след работния ден, в един прекалено дълъг следобед, изпълнен с безгласни фигури. В прозорците на отсрещната жилищна сграда се размърдаха няколко сенки, може би привидения, градът се нагаждаше към най-безличния час, малко преди да се изнесе пред телевизорите.

Монева се извърна към посетителката си:

– Е?

– Убихте ме...

– И вече можете да си вървите.

– ... с това, че не сте се виждали. – Двете жени се наблюдаваха. – Слушайте...

– Посетителката махна с ръка, отказа се да говори, но после промени решението си. – Дошла съм да се разберем.

– Най-добре ще се разберем, като напуснете тази територия.

– И не знаете как изглежда ли?

– Представям си го.

– Опишете го.

– Какво искате от мен?

– Вече не знам – рече безпомощна посетителката. Тя замълча, имаше вид на обезсилена. – И все пак... тази работа не може да остане така. Ние трябва... Уважаема Монева, нима трябва да предположа, че става въпрос за невинна телефонна връзка?

– На този въпрос си отговорете вълн, уединете се и помислете – това, което измислите, ще бъде отговорът, който очаквате.

– Колкото повече мисля, идвам до заключението, че го обичате; дори нещо повече.

Пред Нина Монева седеше с угаснала цигара една сломена хубава жена. Нина Монева отговори не без желание да прави хумор:

– Не може да се каже, че не го обичам.

– Не говорете направо – извика посетителката, – пощадете ме. Не разбирате ли най-после – убивате ме. В сърцето ви няма ли място поне за капчица състрадание?

– Не, но ако си отидете, ще се намери. От разстояние съм готова да ви съчувствувам.

– Да, но пък няма да ви доставя удоволствието, не ще ви позволя да ликовате. Той е мой, разбрахте ли, ще се боря. Какво си въобразявате!...

Между крясъците на разгневената непозната жена изкрещя и телефонът. Звънът разтърси Монева, и още веднъж, и още веднъж. Неканената посетителка беше млъкнала, сега двете жени гледаха само аппарата. Монева преценяваше, че моментът не е подходящ да вдигне слушалката. Докато очакваше, посетителката премести погледа си върху домакинята, в очите ѝ имаше нещо като уплаха или пък като присмех. Монева не посмя да погледне дълбоко в тях, тя бе навела глава, всеки нов звън на телефона бе удар върху нея. Тогава си помисли, че все пак може да се противопостави и попречи на събитията, но непознатата вдигна слушалката.

– Емиле, тук е Роза – каза тя, – твоята жена. Искам да дойдеш. Тук... където съм аз. Ако откажеш, ще скоча на тротоара. Намирам се на третия етаж и ще се хвърля през прозореца... Заповядвам ти. Не вярваш ли? Аха, не го знаеш... Ще го намериш в указателя, на Монева, Нина Монева. Подчертала съм го. Ако до петнайсет минути не дойдеш, ще скоча от прозореца.

Роза похлупи аппарата със слушалката. Дори не се опита да погледне към домакинята, а след няколко секунди Нина Монева с уплаха я видя, че отива до бутилката и си налива. Роза изпи всичко, което си бе сипала, сипа си още.

– Как се запознахте! Говорете, докато не съм полудяла.

– Преплитане на телефонните разговори.

– И започнахте?

– Да.

– А се прави на невинен. У дома нито думичка, на вас не казва, че е женен. Боже, каква ужасна лъжа! В такава лъжа съм живяла цели шест месеца!... Сигурна ли сте, че не сте се виждали? – Монева мълчеше и мислеше колко тъжно е всичко туй. – Сега мълчите, затваряте се, не отронвате сричка.

– Искате да кажете, че той ще дойде тук? – Нина Монева говореше тихо, кротко.

– Налага се, мадам

– Вие сте жестока.

– Нямам друг изход. Сега един пропуснат съпруг се равнява на бедствие.

Велева пи и си наля още.

– А питате ли, дали съм съгласна? – все тъй тихичко продължи Монева. – Трябваше да ме питате.

– Не сте съгласна да видите този, когото обичате? – изненада се Велева. – Когато ви се дава такава възможност?

– Не съм готова за срещата.

– Това пък какво е? Навярно трябва да се съобразявам и с вас. – Велева пи решително и си наля още. – На мен ми е необходима точно тази среща и точно тук!

– И каква е целта ви?

– Да се разберем – замълча и добави – като хора.

Като хора, отекна в съзнанието на Нина Монева и сякаш я унесе, но в унеса си тя оправяше косата си и се оглеждаше в огледалото, придърпваше нещо по дрехата, ръцете ѝ действаха.

– Постегнете се, пригладете се, предстои ви първа среща, първото впечатление е важно. Искам да ми кажете, на колко ви се струва той? – Монева

мълчеше. – На колко ви се представи? – Мълчание. – Да не мислите, че ще видите хокеист? Шейсетгодишен мъжага! От кумова срама ще остави пазарната торба у дома, но без торбата той не излиза навън, така съм го научила.

– Вижте какво, малка е вероятността да ме засегнете.

– Да ви засегна ли? Говоря за съпруга си – засягат се вие?

– Млъкнете.

– Ще разбере какво е това прерия, какво е значението на този знак, на този символ или код и изобщо има ли някакво значение, заема ли особено място в емоциите на моя съпруг. Тази дума п р е р и я може би открехва частица от загадъчния свят на един съпруг, който е вън от дома си, а пред близките си не е повече от една пазарска чанта. Ще кажете ли какво означава тази дума?

– Моля ви.

– Защото ще ви накарам да говорите пред него.

– Не!

– Вие ли сте прерията?

– Много ви моля.

– Какво е прерия? – Посетителката, която преди малко се беше нарекла Роза, заявяваше с това, че ще бъде много настойчива. – Напомня ми за пустота и безкрайност, за растителност, която ту се възмогва, ту съхне, говори ми за безцветни жилави треви и нищо друго, зове ме към безлюдност и отчаяние... Това ли сте вие, това ли успяхте да измислите?

– Искам да знам – посъзве се домакинята – съществува ли начин да си отидете?

– Че откъде пък му е хрумнало, ако го е измислил той? – Посетителката се приближи до картината и се взря в нея. – У дома Емил се подвизава като човек с ограничено въображение.

– Млъкнете!

Посетителката се извърна и загърби картината, чашата просветваше в ръцете ѝ:

– Така де, семпличък си е.

– Ако не престанете ще ви изгоня, пък ако щете – скачайте на тротоара.

– Боже, колко ви заболя, колко сте омагьосана!

– Забранявам ви!

– Слушайте, Нина, вие ме изненадвате, усложнявате нещата. – Посетителката отиде този път до масата и постави чашата до бутилката. – Смятах, че ще се разберем, ако става въпрос за невинна телефонна връзка, брътвеж по жицата, а то? Оказа се нещо сериозно. Кажете, наистина ли?

– Какво?

– Не сте го виждали? – Монева отрече с глава. – Нито той вас? – Нина поклащаше глава и това сякаш поуспокои съпругата. – Ако сте искрена, аз наистина вдигнах напразна пукотевица и започвам да се кая. Това момиче сте вие, нали? – Ставаше въпрос за момичето от картината. – Ако сте вие и ако сте успели да съхраните същата си дързост... И все пак трябва да му се даде урок, това си е наистина нещо като изневяра. Всеки ден ли ви се обаждаше?

– Не желая да ви отговарям.

– Значи, всеки ден. Вие сте били в съзнанието му, той е бил пленен от вас.

Един ден... щеше да дойде и... последицата.

– Не забравяйте, че съм ви изгонила.

– Щяхте да осъществите и срещата; готови, втасали, влюбени... Аз...

– Решението ми беше категорично.

– Да не се срещнете?
– Никога.
– А неговото? – Монева не отговаряше. – А той?
– Не знам. – Монева усещаше, че не диша, както трябва. – Мисля, че щях да му наложа.
– И защо ви са тези отношения, какво печелите и какво бихте загубили, ако се видите?
– Ами разгледайте ме.
– Нищо ви няма, липсва ви малко самочувствие.
– Никога не бих дала адреса си, не бих се съгласила да се видим.
– Но примирате да го видите.
Посетителката чакаше, Нина Монева наведе глава.
– Не знам, може би след случилото се... Имайте предвид, че още е съм решила. В последния момент мога да ви изгоня.
– Значи, може и да се сдърпаме – рече посетителката. – Хубаво, две жени се бият за един мухльо.
– Мисля, че ви помолих нещо.
– Да не го обиждам – усмихна се посетителката. – Мой си е и ще си го обиждам.
– Щом е ваш, защо сте у дома ми?
– За да си го осигуря.
– Бъдете сигурна, че вече не е ваш.
– Показвате зъбите си.
– Не ме разбрахте.
– Та за какво си говорехте в тези сини часове?
– Влизаме в територия, където съм по-добре. Казвахме си неща, каквито вие с него трудно бихте могли да си кажете. – Нина Монева отиде под картината и се обърна по такъв начин, че момичето кацна над главата ѝ. – И да ви заявя искрено, смятам, че не познавате съпруга си.
– Наивността ви ме опечалява.
– Не познавате човека, с когото живеете от трийсет години. Той не е мухльо и мъж с пазарска торба, а е личност, която вие нито сега, нито когато и да е ще оцените.
– Всъщност такова преплитане на разговорите не е неприятно. Подобна игра се е случвала и с мен. В нея има нещо сладко, обещаващо. Разбира се, става въпрос за кратка телефонна връзка, лек флирт, а не като вашата сериозна любов. – Роза Велева се засмя с добро сърце. – Я си кажете, ако не бях се намесила, докога щеше да продължи?
– До края на живота.
– И сега да вярвам ли, че ще прекъснете?
– Обещавам.
– Но ако ви се обади?
– Моля ви, не го въвеждайте тук.
– Искрена ли сте?
– Това се питам и аз.
– Ще ви се да го зърнете, нали? И искате, и не искате, хем боли, хем сърби.
– Ако не желая да го видя, не е за туй, което си мислите, а за да не разбия голямото нещо в себе си, госпожо. Все пак, имам да живея още и голямото нещо ми беше необходимо.
– Не знам, на мен ми е нужен Емил.
– Май че сте и глупавичка.

– Вън липсват мъже, мадам, жени колкото щеш, а мъже няма. Защо да го изпускам

– Празноглавка.

– Ще ми се смеят, че съм го отстъпила на някаква нещастница.

– Извинете, но през последните шест месеца не бях толкоз нещастна.

– Така си мислите. Какво, целунахте ли го, търкулнахте ли се? Нищо, само по жицата. И ви наричаше прерия. Държа да ви види, за да избяга.

– През тия шест месеца обаче вие бяхте жалка.

– Днес жалката сте вие.

– Роза, нека не забравяме, че до този момент аз притежавам един свят, а вие съпруг с пазарска торба. Не забравяйте, че ако на вас носи репички, на мене...

– Озарение.

– И надежда.

– Виж го ти!

– Един полъх над безкрайната и безнадеждна прерия, наречена живот.

– Прерията изплува из мъглата – изненада се Роза Велева. – Значи, вие с такива символи запълвате часовете си? С такива литературни смехории замърсявате телефонната мрежа. Нищо чудно, ако сте говорили по цял час.

– Един път разговаряхме цели три часа!

– А с мен не може и три минути.

– След като доказах, че съм ви превъзхождала и че нямате право да ми се присмивате, моля ви да напуснете моя дом.

– Мила моя негоднице, нима не разбирате, че от това място ще изляза само придружена от съпруга си?

– Причакайте си го вън.

– Той ще влезе тук! – настоя посетителката.

– А аз казвам, че няма! – Нина Монева грабна вазата и изкрещя. – Разбрахте ли, хлапачке?

Звънна се на входа, Нина Монева държеше вазата високо, звънна се повторно. Монева смъкна бавно вазата и тръгна с нея. Гостенката се отдръпна малко и я проследи с поглед. Вместо към вратата обаче Монева се насочи към огледалото, остави вазата, напипа гребена и започна да се реши. На входа се звъннаше. Както се решеше, без да се извърща, домакинята изрече спокойно:

– Какво чакате, доведете съпруга си.

Той се появи бързо, имаше вид на човек, който се втурва да предотврати нежелателни събития, а съпругата му го догони, сякаш се страхуваше да ги остави насаме дори за секунда.

– Роза, мога ли да те помоля?

– Да си излезем, нали? Да ѝ спестим една сцена, една тревога по-малко на любовницата, за сметка, разбира се, на съпругата.

– Твърдя, че сме попаднали в комично положение.

– В жалко положение.

– Един от нас...

– ... е жалък, да.

– И заплашва, че ще скочи от прозореца. Един от нас шантажира.

– А който изневерява, не е жалък, нали? Този, който офейка от семейството си, не е никак жалък.

– Жалки сме и двамата.

– А тя?

– Настоявам да си вървим и ще ти обещаю нещо.

– Не съм склонна.

– Настоявам! – Гласът му се стараеше да подсказе, че в случая съвсем не става въпрос за мъж без характер. – Тръгваме.

– Шантажирам, а?

Роза Велева се затича. Мъжът се оказа не дотам бърз, но все пак успя, и то заради високия праг на прозореца, тъй като всички прозорци на старите масивни сгради са поставени на високи прагове.

– Остави ме! – извика Роза Велева. – Остави ме да видим шантажирам ли!

– Той държеше здраво жена си, беше успял да прихване ръцете ѝ към тялото и едва сега се обърна към домакинята:

– Моля ви да ме извините. – Стори ѝ се малко по-нисък, но това нямаше никакво значение, като се изключи ръстът, Емил Велев май отговаряше на представата ѝ. – Много ви моля – повтори той.

– Говорите си, а? – Велева направи сериозен опит да се измъкне от примката си. – Мястото ми е на тротоара!

– Роза, моля те! – Велев я разтърси.

– Пусни ме, лъжецо!

– Обещай, че няма да правиш глупости.

– Обичаш ли я? Не навеждай глава!

– Роза, ако си отидем оттук, мога да ти обещаая всичко.

– Обичаш ли я?

– Тръгваме ли?

– Ако не признаеш, ще скоча на улицата, ако ми попречиш тук, ще скоча под трамвая, ще се отровя, ще видиш!

– У дома ще ти разкажа всичко.

– Искам да зная обичаш ли я.

Емил Велев отправи поглед към Монева. Монева го погледна на свой ред в очите и долови мъката му, постара се да му подсказе, че разбира колко много е притиснат, а всъщност не излезе нищо подобно, тя не можеше да му подсказе нищо, тя беше направо щастлива.

Емил Велев се отдалечи от жена си, посегна към страничната облегалка на креслото, опипа я, като че ли проверяваше дали креслото няма да рухне под тежестта му, и седна.

– Говори.

Той притисна слепоочията си с длан и помоли жена си да напуснат жилището, в което са нахлули непоканени.

– Обичаш я, така ли?

Велева се отпусна в другото кресло.

– Обичаш я, дори сега, след като я видя с очите си.

– Ти си чудовище.

Велева затресе рамене по най-известния, втръснал се вече начин, а в това време Монева и Велев, без да искат и без да съзнават как, се погледнаха за втори път и на Монева ѝ се стори, че едва сега установяват нещо, което в краен случай може да се нарече контакт.

– Сега разбрахте ли на какво сте способни? – надигна глава изневерената. – Невинната кошута... самотната... която не може да пласира и бутилка коняк! – Роза показа мокрите си очи. – А би докопала дори водопроводчика.

Нина сякаш не чуваше или не обръщаше внимание на думите ѝ, гледаше си право в лицето му. Но Емил Велев не можа да издържи и прошепна по посока на жена си:

– Сега се виждаме за първи път, глупачко, ако не ме бе повикала ти... може би... нямаше да се видим... никога.

– Никога или “може би” никога?

– Има ли значение?

– Голямо.

– Нямаше да се видим! – намеси се домакинята. – Никога, разбирате ли?

– Значи, ако не бях аз?

– Вървете си! – прошепна Нина Монева.

– И двамата ли?

Нина помълча малко:

– Да.

– Как не! – възрази ликуващо вече Велева. – Признайте, че не желаете да си отиде, искате да го гледате колкото може повече, ако е възможно, да остане завинаги, ако тук има някой за отиване – да бъда аз, да вървя по дяволите, само да ви оставя сами, да разберете, че всъщност сте искали да чувате естествените си гласове, това искате, нищо повече. Защото сте дръзки, защото няма по-жестоки животни от влюбените, нищо по-кръвожодно не е измислено на този свят, нищо по-коварно и настъпателно. Особено такива, на вашата възраст. Кажете, мерзавце, с какво те плениха толкова; с какво ме превъзходиха? Нима съм по-грозната? Или по-старата? Виж ни, разгледай ни добре!

Нина Монева се извърна към стената.

– Ако не млъкнеш, ще съжаляваш! – изкрещя съпругът. – Поспри се малко и се опомни! Ако не млъкнеш, ще проговоря аз.

– И какво ще ми надумаш?

– Горчивини.

Роза Велева изпита внезапната нужда от малко мълчание, през това време тя гледаше мъжа си проникателно и най-после се реши:

– Много ли ще горчи, съпруже?

– Ще ти наговоря някои неща за годините на моята каторга.

– Така те искам и аз, съпруже мой, да говориш, а не да се потайваш... Каторга! Така кажи, може би оная дума е свързана със свободата, а?

– Напразно налучкваш, миличка, ти никога няма да разгадаеш значението на думите, с които я наричах.

– И аз него! – Нина Монева не можеше да разбере какво става с нея, не можеше да си обясни защо подскача.

– Ето, хазайке, това се искаше! – Роза Велева отново премина в пределите на иронията. – Да се отпуснете, белким излетят изреченията на съзаклятието. Емиле, твоята кошута се разбъбра.

– Набирай пара, чакам.

Велева изкрещя:

– Ще заплача от яд! Погледни жената, която обичаш. Сляп ли си? Слушайте, мадам Монева, какво ще му дадете вие? Можете ли да му обещаете нещо? – Монева отново погледна натам, където не се виждаше нищо, а Роза Велева продължи: – На какво се надявате, какви могат да бъдат радостите ви? А ти, мъжо, защо не прекъснеш жена си, не виждаш ли, че се озлобявам?

– Вие казвате истината – обади се Монева.

– Не можеш да ни уязвиш – поклати глава Велев, – случаят ни е много истински и не можеш да ни се подиграеш. Обичам тази жена, това да ти е ясно, когато ни замерваш с кал.

Велева се огледа, искаше да намери опорна точка, щеше ѝ се отново да изкрещи, но разбираше своята запокитеност, безпомощността ѝ позволи само да прошепне с тон на човек, който се е предал:

– Емиле.

– Обичам я – спотаено каза Велев, – тя ме издигна, ние се извисихме над обречеността, ако щеш – над възрастта. Нашите разговори бяха чисти, устремени, копнежни, думите не звучаха като думи, а като възвания. Двамата трептахме, стремяхме се всяка минута да се втурнем. В какво – не знаехме, никой не го е и разбрал досега. – Монева слушаше думите му, той беше в стихията си: – Не искаме нищо повече, не искахме да разрушаваме гнезда, нито да увеличаваме извънбрачните връзки на света с още една, искахме да ни оставите в нашия си свят, да си го обитаваме невидими един за друг. Нашият свят не се интересува как белее косата и как се множат бръчките, ние стояхме над дните и месеците.

– Тя се грижи за външността си.

– Защото бях с него!...

– Тогава за какво ми говорите и двамата, за какво втурване, щом си прави маникюри? На кого ги разправяте, къде дават така – по телефона? Лъжете ме, а тя е имала цел – да си те превземе.

– Не чу ли, никога нямаше да се видим, ако не беше жалката ти намеса.

– Но се обичахте.

– Аз я обичам.

– Дори ако скоча на тротоара?

– Ти си махленка.

– Защото се намесих да спася един брак, така ли? – Роза Велева се оживи. – И не вярвам в любовта по телефона! Това е за наивните. Какво? Само ще говорите? И нищо повече? Ха-ха!

– Брутално същество!... Може би ще си ме прибереш у дома, но знай: вече нямаш власт над мен.

– Ами ако започна да ти се обаждам по телефона?

– Не се връщай при иронията, макар че я предпочитам пред сълзите и заплахите. Няма да ни уязвиш, нас никой не може да ни нарани, не може да ни достигне.

– И какво ще искаш, развод?

– Гледай сега, защо бързаш?

– Защото не мога да те дяля.

Емил Велев си позволи преднамерено дълга пауза. Доколкото си го познаваше, Роза Велева предугади, че мъжът ѝ ще каже нещо важно. Той се усмихна дружелюбно:

– Аз как те делих.

– Сага ме затрудняваш. – Велева допусна малък пропуск в реакциите си, пролича си смущението ѝ, тя беше трепнала. – Някакви съмнения?

Велев пожела да бъде великодушен.

– Хайде да помълчим.

– Проклетнико, наистина ли се съмняваш? – Роза Велева се задяваше в изумлението си. – Ти смееш да намекваш, че жена ти не е била изрядна?

– Роза, защо не вземем да млъкнем тук? – Велев мярна с поглед домакинята, той може би съжеляваше, че разговорът се запътва в такава мизерна посока, но както се случва в потока на човешките настроения, май че внезапно реше да стане по-лош. – И защо, мила моя, споменавах тази думичка и з р я д н а? В случая тя прозвучава нежно.

– Може би ще твърдиш, че съм ти изневерила?

Велев чувствуваше, че озлобява:

– Ами да.

Велева направи опит да се шегува:

– По телефона?

– Напротив!

– Какво означава напротив?

– Обратното на телефона.

– Чакай сега, тук трябва да се замисля. Според тебе кое е обратното на телефона?

– Според мен съществува нещо, което е наистина твърде обратно на телефона, но предлагам да вземем да си вървим.

– Значи, туй успя да измъдри подлата ти душа?

– Не искам да водя подобни разговори пред нея. Тона, което може да последва след малко, ще се окаже динамично.

– А пък аз настоявам да кажеш всичко тук, пред нея, не искам да я щадиш, позволявам ти да ме уязвяваш, колкото си щеш.

– Тръгваме ли?

– Чакам да чуя докъде можеш да стигнеш в мъжкото си падение, какво ще измислиш.

– А, ще измисля, само смятах да ти прошепна нещо за Жоро Гинев.

– Ти можеш да припишеш такива гадости на приятеля си?

– На теб.

– И какво?

– Но не само той.

– Ти си безсрамник! – Велева се стремеше да се овладее и най-важното – да не прехапе устната си, нещо, което би я издало веднага, знаеше си го от опит. – Едновременно ли?

– Последователно.

– Видя ли какъв си? И защо не каза, че знаеш? – Тя помълча известно време, но Емил Велев не даде очакваните обяснения, съпругът ѝ се държеше загадъчно, имаше вид на човек, който напуска досегашната си форма на поведение, който скъсва с нещо. – Вместо да ми кажеш направо и още на времето, вместо да ме предпазиш от евентуални увлечения, предпочел си подлостта на мълчанието. Видя ли какъв си, проумяваш ли низостта си? Вместо да дойдеш, да ме набиеш като хората... – Велев поклащаше отчаяно глава. – Долен човек. Че ти тогава не си ме и обичал.

– А ти от обич ли ми изменяше?

Нина Монева следеше всяка негова дума, възхищаваше се на мъжеството му и на странните сили, които му позволяваха да произнася само необходимото.

– Задкулисен човек си, Емиле, вместо да ми беше казал, вместо да ми беше доказал любовта си... – Велева вече се давеше в сълзите си. – Гаден си и напразно се боря за тебе. Би трябвало да те оставя на произвола, в ръцете на тази... Тогава ще видиш... Значи, знаеш всичко, така ли? – Велев само се усмихна. – И си траеше! Боже господи. Тя се обърна към домакинята. – Чухте ли? Видяхте ли го? Знаел е, че го лъжа, а се потайва. Разбрахте ли с какъв човек се свързвате? – Сега вече – към Велев: – Че ти тогава изобщо не си ме обичал! И трябваше... И си знаел всичко, навярно как изглежда новият?

– Знаем и къде се срещате.

– Млъкни! Ти не ме обичаш.

– Никак.

– Че тогава... Боже, колко съм сама, боже, колко много съм била самичка!... И сега какво? Продължавай.

– Повече – не! – намеси се Монева. Тя усещаше тялото си като схванато, нещо притискаше главата ѝ от двете страни, а ръцете ѝ не можеха да се движат, личеше си зле прикритото чувство на отвращение, макар че лицето ѝ преди малко сияеше от възхищение и обожание. – Мисля, че повече не мога да издържа.

– Вас никой не ви пита, Монева.

– Роза! – След като извика на жена си, Велев се обърна към домакинята и тя видя внезапно състареното му измъчено лице. – Извинете, но трябваше, този стил ми бе наложен.

– Аз съм окаяна самотница! – настоя Велева.

Велев отново се взираше в очите на Монева.

– Просто мечтая да се отдалеча и да ви се обадя по телефона, ще ми се да се отдалеча.

– Но днес е особен ден, нали? – Монева се съвземаше.

– Наистина – съгласи се мъжът.

– Поне за мен.

– Стана шумно обаче.

– Никога не съм допускала, че ще ви видя. Вярвате ли?

– За съжаление, обстоятелствата...

– Оставете това, обстоятелствата никога няма да бъдат както трябва. Кога сте се сблъскали с добри обстоятелства? Обстоятелствата – Монева произнесе думата провлечено, подчерта неуважението си към нея и нейното звучене – са винаги неблагоприятни и все пак – вече го погледна с очите на влюбена жена – вие сте тук. Животът ми обикновено е празен откъм събития, но тази среща...

– Чудесна сте, млъкнете!

Той се отправи към нея, тя съгледа слисаното лице на съпругата му. Роза Велева се бе смълчала, за да разбере какво всъщност би могло да произлезе по-нататък. Без да се усети, Монева направи своята стъпка към него и спря и звънна великата тишина между тях, тя се вмести в този метър, който ги разделяше, и те сякаш не можеха да преодолеят нито разстоянието, нито мълчанието си.

– Просто не разбирам – каза най-после Велев.

– И вие ли – каза Монева.

– И аз си помислих колко по-лесно е по телефона.

– Как естествено почвахме.

– Спонтанно.

– Знам началото на всеки наш разговор – просия Монева.

– На всичките? – изуми се Велев.

– Познайте колко са?

– Никога няма да позная.

– Сто и петнайсет! За сто и деветдесет дни!

– И аз си спомням по нещо.

– Без да ми казвате, знам за кой разговор става дума.

– Когато ме нарекохте п о л ъ х.

– След като ме нарекохте п р е р и я.

– И след като се получи изречението.

– П о л ъ х н а д п р е р и я т а! – Нина Монева летеше над зелените облаци на няколко дървета. – Мога да ви резюмирам целия разговор. – Тя събра щастливо ръце край лицето си. – Вие ме нарекохте прерия, тогава ви заявих, че навярно става дума за

неподвижност или за пустиня, и отначало измислих повей, но го смених с полъх, казах ви, че сте полъх над моята прерия.

– А пък аз помня, когато ми прочетохте дванайсет страници от Уолт Уитмън.

– Петнайсет.

– Казахте дванайсет.

– И ви излъгах – трептеше щастливо гласът ѝ.

– Знам – рече весело Велев.

– За да помислите, че ще ви чета по-кратко.

– Разбрах.

– А вие по-късно ми четохте “Дамата с кученцето”.

– И това ли съм правил? – Беше уж смутен.

– Тъкмо когато го гледах по телевизията.

– Аз съм хитрец.

– И аз! Помните ли когато помирирах карамфилите?

– И ме накарахте да доловя аромата им по жицата.

– И го доловихте!

– Заклевам се!

– И пожелах да отгатнете броя им. – Монева едва не подскочи. – Помните ли?

– И казах седем.

– А аз се съгласих, а бяха осем!

– Защо?

– Защото не исках да бъда конвенционална.

– И ме излъгахте за първи път.

– А втория?

– Когато ми казахте, че не знаете къде живеете.

– Вие искахте да ме видите и ме уплашихте!

– “Дамата с кученцето” – продължи Велев, – а вие гледахте телевизора.

– А вие четохте в синхрон, четенето ви ми хареса повече от филма.

– Колко хубаво си живеехме!

– Беше чудесно!

– И все пак – Велев се стараше да измисли едно предложение – позволете ми – по-право предложението беше измислено, но не знаеше как да го пласира – от време на време да ви се обаждам и занаяпред.

– А помните ли – Нина Монева сякаш не чу, – когато ненадейно преминахте на ТИ?

– Не ми напомняйте.

– Допадна ми.

– Но не приехте.

– Скрупули.

– Струва ми се, че това запази отношенията ни свежи, прашецът им не отлетя. Монева пожела да се пошегува:

– Дума, която ви забавлява.

– Защо? – Имаше вид на съкрушен. – Споменавам ли я често?

– Досега три пъти.

– При вашата нетърпимост към тривиалното? – Имаше безкрайно отчаян вид.

– Без тривиалното обаче не можем да минем. И солта на живота е тривиална.

– Обичате да сте мила към партньора си.

– Сега ви чувствавам повече от всякога партньор.

Произнесеното от Монева накара двамата да погледнат към Роза Велева, тя се държеше като зрител, увлечен от динамиката на пиесата.

– Говорете си – насърчи ги Велева, – бърбурете си, но като си помисля каква глупачка съм била. – Тя се обърна към него: – А ти защо не си заявил, че можеш да бъдеш мил?

– Гледах филма – на Монева не ѝ се щеше да прекъсва, – а от слушалката долиташе вашият глас.

– Така ли?

– И вие разбрахте, хитрецо, не се правете на наивен. Вие нарочно...

Велев се засмя, Монева се увлече и също се засмя.

– Никога не съм и помислял, че ще ми помогне киното.

– Но съчетано с Чехов, всъщност Чехов свърши истинската работа.

– Който е в състояние да те направи и тъжен, и щастлив, но човек така и не знае понякога тъжен ли е, щастлив ли е. Понякога щастието може да се превърне в обида. Вие изпитвали ли сте някога обида от обстоятелството, че сте щастлива?

– И какво правите сега? Вече потегляте? По магическата пътека на кабела?

– Извинете – смути се Велев, – по навик.

– Готова съм, мили! – извика щастливата Монева. – Готова съм да възприема както вълшебството, така и истината за екзотика, да повярвам, че щастието е и в болката, да се промъкна в упоиващата дъхава градина на думите!

– Единственото, което мога да ви дам.

Вместо да му отвърне, вместо да продължи забавата, Нина Монева се обърна към съпругата му:

– Вие ме изненадахте, госпожо, началните ви реакции бяха по-човешки, стремяхте се да спасите нещо, което ви принадлежи. Не ви ли се струва, че се предавате бързо?

– Ами не чухте ли? Той знае всичко.

– Отричайте.

– Страхувам се от подробности.

– Хайде, Роза! – Лицето на Велев бе придобило цвят на пепел. – Казахме си всичко, да се приберем в нашия двустаен затвор.

Роза Велева се изненада:

– Какво? С мен ли си? – И прибави нота на абсолютна недоверчивост: – Уха.

– Друг изход не съзирам.

– Вие си отивате? – Монева се олюля.

– Ще ви звънна веднага.

– Моля ви, още малко.

Емил Велев хвана ръката ѝ. Роза Велева вдигна стола и удари с него пода.

– Не чупи столовете – посъветва я Велев, – какво искаш?

– Щяхме да тръгваме.

– Това беше отдавна.

– Какво каза?

– Ох, Роза! – Велев пусна ръката на Монева. – Как да ти обясня, как да го изрека, че да ме разбереш...

– Ти грабна ръката ѝ.

– Всъщност никой нищо не знае – извърна се Велев към Монева, в поведението му сега нямаше видима логика, – нищо не се знае и нищо не е важно. Стоял съм на изгърбено мостче във Венеция и съм се питал: това ли е важно? На Шан-з-Елизе отново съм се питал: може би това? През вратата на малка гръцка кръчмица духаше направо от морето и нещата, които ме заобикаляха, бяха по-прости от най-простите представи, но тъкмо затова пък и приличаха на магически и се запитах: това

много важно ли е? Сега мога да потвърдя, че нищо не е важно, нищо на този свят не е важно. Разбрахте ли ме?

– Не. – Монева мислеше, че ей сега ще припадне. – И затова обичам да ви слушам.

След това двамата се засмяха, обхванати от усещането, че се намират на края на света или върху тъжен айсберг.

– На няколко пъти се изкушавам да ви разкажа за бразилеца ди Моранс. Ето текст на негова песен:

Има дни – седя
и си мисля за живота,
и повярвайте,
не виждам изход.
Как става така,
как да го разбере –
едва допели,
започваме да умираме;
след пристигането
все идва заминаването,
защото няма нищо
без раздяла.
Какво знам аз, какво знам аз –
животът е една голяма илюзия.
Какво знам аз, какво знам аз –
знам единствено, че само той има право.

Роза Велева хвана за втори път стола, имаше намерение да полудее, но Велев постави длани върху ръцете ѝ.

– В поведението ти наистина няма последователност, моя скъпа съпруго, държиш се или комично, или трагично, което е едно и също, или пък с превъзходна ирония. Кажеш какво искаш.

Роза Велева изтегли ръцете си изпод неговите върху облегалката на стола, може би изразяваше погнусата си или проявяваше хитрост, която би трябвало да бъде доловена от другия.

– С мен ли искаш да живееш? – Велев този път беше настойчив. – Или с него?

– Нужни сте ми.

– И двамата.

Роза Велева поклати глава.

– Това пък е нещо съвсем друго. – Загледа я продължително. – Съпруго моя, ще ме оставиш ли на мира?

– Не мога.

– И аз не мога... без тази жена.

В ситуация като тази плаченето му се стори най-невероятното нещо, но Роза Велева захлипа. Емил Велев я наблюдаваше отстрани как хленчи, почака я да престане, но накрая хвана дръжката на вратата.

– Отначало се самоубиваше. – Велев не снемаше ръка от дръжката на вратата.

– После плачеше, после започна да иронизираш, сега отново плачеш, сълзите разтапят душата на мъжа, разбери.

– Обещай, че няма да говорите по телефона. – Велев мълчеше. – Ще говорите, така ли?

– Ти защо не вземеш да отидеш при другия си?

– И мислиш, че е лесно? Грабвам багажа – тръгвам.

– Не го ли обичаш?

– Обичам го.

– Тогава?

– Така се отива при мъж, така се грабва бохчата... Изобщо, знаеш ли какво е мъжът? Знаеш ли какво сте мъжете? Вие сте мерзавци. Тръгне ли към мъжа с багажа си, жената е загубена – мъжът офейква.

– Защо дружиш с подобни?

– Всички сте еднакви, видят ли те само с бохчата...

– Боже мой, Роза! – Велев падна безпомощно в креслото и пипна чашата. Нина Монева изтича, донесе трета чаша и му наля. Той не благодари, вдигна чашата, повъртя я в пръстите си. – Защо не каза в началото?

– Да тръгваме – предложи този път Велева.

Велев все още въртеше чашата в ръцете си.

– Имаш го.

– Тук ми е неудобно – призна си Велева.

– На мен още повече. – Велев се изправи и върна чашата на масичката, той изобщо не близна коняка. – Да беше казала, да не усложняваме, имаш го веднага, още утре го уреждаме.

– Емиле, наблюдават ни.

– Да ти кажа откровено, става ми безразлично. – Лицето му се умори изведнъж. – Вземи го, бих ти дал и другото, ако приемаш таратайки, разбира се.

– Защо, какво ѝ е?

Емил Велев огледа жена си като предмет или като местност, в която попада за първи път. Ъгълчето на устата му набираше сили за презрение или усмивка.

– Ставаш прекалено директна, миличка. Вземи я.

– И все пак по всичко личи, че избягваш да ме разбереш – прошепна Велева. – Аз съм жена, не мога да отида без...

– Добре! – прекъсна я Велев грубо. – Друго!

Роза Велева се извърна фронтално към домакия:

– Едно кафе.

Лицето на Нина Монева се проясни, тя поиска да каже нещо, може би щеше да изрази радостта си, но благородието я накара да напусне хола, без да произнесе каквато и да е дума. Влезе в кухничката. Чакай сега, къде е джезвето, къде е кафето, къде са чашките, искат ли захар, нямам време да питам. Нина Монева включи котлона и седна. Чуваше ясно гласовете им, Велев изрази недоволство и пожела отново да излязат. Съпругата ме обеща, че ще излязат веднага след кафето, Велев подчерта, че искреността, с която са започнали новия разговор, му харесва; по-добре така, отколкото... На това място Роза Велева извика и го прекъсна:

– Разбери, той няма да ме приеме!

Велев помоли за тишина. Ръцете на Монева трепереха, във свечеряваше, между сградите плъзваше предизвестие на нощта, в гъстите клони на познатото дърво, дето котките дебнеха и улавяха птички, беше тихо и тъмно, тъмнината сякаш я удари като очаквана и желана радост, а смъртите на птичките, които винаги са я вълнували, сега ѝ се струаха едва ли не като забавни неизбежности от красивото възхождение на живота. В хола мъжът отново помоли за тишина, а жената заяви нагло, че няма нужда от тишина, тя каза, че за домакия този обрат на събитията е като дар от небето. Млъкни! Ах, тия смешни мъже – засмя се Велева. Велев възбудено се втурна да ѝ обяснява, че домакия притежава деликатна душевност, тя е човек с различна от тяхната чувствителност. Роза Велева се засмя още веднъж, тя заяви, че кафето след

малко ще покаже колко старателно е приготвено, от кафето понякога се подразбира колко хищно се кани да скочи върху жертвата си тази, която го е приготвила. Ти си негодница, заяви Велев. Ще получим кафе, приготвено от жена, която най-после си е отдъхнала, допълни Велева. Тук Велев май че подскочи, но после се поувори и помоли съпругата си да не докосва със смрадливата си реч тъжния самотен свят на Нина Монева, особено красивото вълшебство на отношенията им. Ние сме над тези неща, поясни той, и ако продължаваш...

– Какво, какво би станало, ако продължавам?

– Остави ни на мира – помоли се Велев. – При нас нещата са други, ние сме хора от друга планета.

– Глупако, какво ще правиш с тая дъртачка?

– Ще те ударя! – гръмна гласът му.

Последваха мигове на дребनावост, характерни за охладнели един към друг съпрузи, които са навлезли в периода на омразата. Монева се появи навреме с подноса.

– Турско кафе! – Гласът ѝ трептеше от жизнерадост. – Забравих да ви предупредя, че кафето е турско.

– Идеално за този турчин тук – засмя се Велева. – По едно време някъде имаше коняк.

– Роза!

– Не, аз ставам нахална, така е най-добре. Нина, и малко коняк? – Монева взе бутилката и я подаде на гостенката си. – Какво нещо сме жените, а? На северния полюс ни прати – ще искаме да се женим. Аз бягам към него, той бяга към вас. – Сега всеки имаше чашката си с коняк, всеки бе взел кафето си, седяха удобно. – Бяга към новото... Не ми обръщайте внимание, склонна съм да бърбля, от нерви... Бяга към романтичното, екзотичното, то привлича, примамва, зове. – Роза Велева млъкна, съсредоточи се в насладите от глътките и май че се откъсна от присъстващите. – В голяма авантюра се впускам, но де да видим. На голяма експедиция потеглям в моята прерия или джунгла, където всеки мъж е звяр и иска да те изяде. Съблича, консумира и те пуца да пасеш, не го интересува какво точно става с тебе, с душата ти, той е консуматор, ти си вещь, и вещь сменя вещите.

– Отново ми харесваш – отбеляза Велев.

– Олекна ли ти?

– Бисквити! – подскочи Монева. – Забравих, че имам.

– Много се движите – подхвърли Велева, когато Нина Монева се върна от кухнята. – Прекалено много се оживихте.

– Изглежда, подхвърлихте нещо за мен. – В забележката на Монева прозвучаха тонове на запазено достойнство.

– Подхвърлих – призна си Велева.

– За мен е лесно да се говори, Велева, аз съм лесна тема, и за белетристика съм лесна, и за пиеси. Принадлежа към ярко очертана категория, бих добавила армия, най-безобидната армия на света. – Почака, но никой не посмя да я прекъсне. – Помислихте, че ще ми е неудобно да говоря за това, но се лъжете. Ако щете, вярвайте, но този следобед е много богат за мен. – Тя предупреди с усмивка: – Не в този смисъл, не защото най-после съм с него. Представете си – донесохте ми забава. Вие сте очарователна, нюансирана, неизработена докрай, пълна с изненади – жена, от която в една и съща минута могат да се излюпят и смехът, и сълзите.

– Вие трябва да си пийнете – подкани я Велева.

– Голям ден в живота ми! – Нина Монева се замисли, искаше да се изрази най-точно. – Да ви кажа правата, ако бих била сигурна, че сте винаги забавна... Щях да кажа глупост.

– Бихте я предпочели – намеси се весело Велев.
– Разбира се – призна си Монева.
– Пред него? – изненада се Велева.
– Нищо не може да замени другарството между жени.
– Да знаете колко сте права – заяви живо Велева. – Мъжете са бедствие, не могат и да те забавляват, у тях всичко е егоистично.
– Да де, затова ми измъкна жилището и колата.
Роза Велева притисна чашата към бюста си.
– Глей сега, глей го кво говори. Винаги ще се намери някой да ти прекъсне хубавия разговор. Ниж сега – за кво говорим, а той кво говори. – Гласът ѝ се люлееше, Велев и Монева се смееха. – Ние говорим за възвишени неща, а той за автомобили.
– Роза! – Емил Велев познаваше добре жена си и вече се тревожеше. – Не почвай.
– Полъх над прерията! – смигна съпругата. – Карай!...
– Роза, чу ли какво ти казах? – Роза Велева избегна погледа му и си наля. – Мисля... че... как да ти кажа... Вече...
– ... си се откупил, така ли? Свободен!... Ами ти никак не си ме обичал бе, Емо... Знаел си, че ти изневерявам, и си траел, потайвал си се като подлец, без да вдигнеш скандал. Това не мога и не мога да ти простя, в туй има нещо нечовешко. Какъвто и полъх да станеш, над каквато и прерия да подухнеш, не съм съгласна с теб, мъчно ми е, плаче ми се!...
– Предпочитам да не ставаме отново сериозни.
– Ще бъде жестоко – съгласи се с глух глас и Монева. – При това вече сте ми симпатична.
Роза Велева скочи от креслото и извика, вдигна високо чашата си, човек би допуснал, че имитира Статуята на свободата. Емил Велев посегна към нея, може би искаше да реагира по някакъв начин, но се отказа, разбрал сякаш, че повече не може да ѝ се помогне, нито може да предотврати нещо, което се задава неизбежно.
– Засрами се, колко лесно се откупи с едно двустайно и с купчина ламарина. – Велева заплака, гласът ѝ потъна в страданието. – Тъжно ми е за теб, мъженце, толкоз лесно се откупи.
Емил Велев с изненада откри, че очите и на Нина Монева се овлажняват, той стисна отново ръката ѝ, но тя побърза да я изтегли към себе си:
– Стана ми мъчно за нея, вие нямате право!
– Нина, съвземете се! – Велев не знаеше какво да предприеме. – Това са етюди, сега като нищо ще ми отнеме и друго.
– Ще отмъкна ли? – Не, Роза Велева не беше пияна. – Значи, АЗ отмъквам? Виж го ти – измита се, излита, а после аз отмъквам, аз правя етюди. Питай сърцето ми, етюдите изскачат отгук – тя постави длан върху гърдите си, – от дълбочината, от наслоената мъка.
Сега изкрещя домакинята:
– Млъкнете!
– А! – Велева изблеци студени очи, в които все още просветваше студена роса. – На вас пък какво ви стана?
– Смрачи се – прошепна безнадеждно Нина Монева, – нещата загубиха забавната си шеговитост. Вие разбирате ли, че вече се чувствавам злодей? Аз ограбих тази жена.
– Нина, моля ви! – Емил Велев не знаеше към коя от двете жени да се обърне.
– Роза, ако не прекъснеш с театъра, ще направя нещо крайно нежелателно.
– Ти си палач!

– Слушай, ще се махнеш ли от пътя ми?
– Знаеш ли какво искаш от мен, грубиянино, имаш ли поне елементарна представа за живота, който ми предстои? Къде ме пращаш? Да не мислиш, че отивам на курорт? Ти знаеш ли какво е туй сама жена в живота?

– Дадох ти имуществото си. – Велев правеше истински усилия да не викне от радост. – Това малко ли ти е?

– Не ме пронизвай с погледи, мъжо, и не ме залъгвай с любовници. Знаеш какво представлява любовникът – нищо, фикция, човек, който е винаги готов да се изпари. Какво ми завиждаш на любовниците, не разбирам защо ми го натякваш. Докато вие вече си имате всичко, аз съм като опустошена.

– Роза, да се разберем, излезем ли оттук, вече няма да пристъпя този праг.

– И отново жицата!...

– Да!

– Боже, луди хора, вие сте побъркани! – Велева продължи примирено: – Пък де да знаеш, може би да е по-добре.

– Но не знам колко.

– Четири.

– Жалко дамско човече!

Роза Велева пое въздух:

– Поставяш ме в нови ситуации.

– Давам ти всичко от книжката.

– Ще почакам да спечелиш още хиляда.

– Ще бъде равносилно на гилотина. – Тук нервите му не издържах. – Хайде да се прибираме, откога те моля да си вървим. – Велев положи ръка върху рамото на жена си и се обърна към Монева. – Ще ви се обадя.

– Чакайте!

Монева докосна лицето си с пръсти, може би искаше да се увери, че съществува нейна кожа, нейна уста, нейни очи, че самата тя присъствува тук и че не друг, а тя е изрекла думата-молба, за да ги спре да не изчезнат. Двамата се извърнаха и видяха, че домакинята се мъчи да измисли някакви допълнителни думи, но те ѝ се струваха сложни и трудни за измисляне. Все още с пръсти на лицето си Монева изчезна от хола, сякаш изтласкана от тишината. Появи се твърде бързо, лицето ѝ сега беше избледняло съвсем.

Пъхна пачката насила в ръцете ѝ.

Роза Велева се разплака отново, но в плача си успя да вмъкне някак си думата “изнудвачи”.

– Нина! – извика слисаният Велев. – Вие луда ли сте?

– Защо да говорим в момента за пари – отвърна домакинята със спокойния тон на мъдрата жена. Цветът на кожата ѝ се възстановяваше, това, че Велева прие парите, макар и с плач, имаше значение. – Щом хиляда оправят съдбата ви.

– Как можат! Това е мой личен въпрос.

– Моля ви да не говорим повече.

Велев гледаше объркано.

– Не я познавате, тя може...

– Какво може? Какво мога аз? Да ви излъжа ли? – Роза Велева захвърли пачката в креслото и побягна, Монева грабна парите оттам и я подгони. Външната врата бе оставена да зее, Монева изхвърча на стълбището и въпреки всичко успя да натика и този път банкнотите в ръцете на обидената.

Като се връщаше, домакинята се блъсна в съпруга, в разминаването той успя да я упрекне, че е сглупила, и го чу да зове жена си на стълбището, след това се върна позеленял от яд.

– Може да ни метне и двамата, не я познавате! Кажете, кой ви позволи?

Монева мълчеше, а той продължаваше да я обсипва с упреци, докато тя вдигна глава и каза тихичко:

– Мисля, че засега ще бъде най-добре, ако се разотидем. Нещо ми подсказва, че трябва да стане така. Ще ми се да помисля още малко върху туй, което се случи днес.

– Да помислите... – Велев изговори думите бавно и равно, после искаше да каже още нещо, готвеше се да изсипе куп думи, но единственото, което можеше, бе, че вдигна ръката си и погали два пъти косата ѝ. Отдалечи се, но не намери сили да отвори вратата изведнъж. – Как да ти го кажа, мила моя, никак не знам... По-късно, като помислиш, не може да не разбереш, че онова нещо припламна.

Нина не наруши своята неподвижност, тя остана до края замислена, докато най-после се усмихна, а след това с леките движения на щастливия човек тръгна към струпаната в ъгъла магнито-радиотехника на дома си, натисната бутон за възпроизвеждане, бликна музика, в хола влезе Брамс, но туй в момента май че не задоволи домакинята, Нина Монева се наведе, измъкна друга касета и посрещна сладкия ѝ ритъм с меки поклащания на тялото, тя се залюля, понесена от мелодията. Нина Монева тръгна към масичката и все тъй подчинена на ритъма, започна да обира чашите. Отново се усмихна, пийна си малко коняк и продължи да си шета, засилила вече полюляването на тялото в старанието си да имитира черните певици.

Някой звънна на входа. Монева погледна чашите в ръцете си, почуди се какво да прави с тях и тъй като се звънна повторно, тя тръгна да отваря със заети ръце. Докато се мъчеше с вратата, отвън някакъв мъжки глас ломотеше неразбрано.

Най-после тя отвори.

Какво казахте?

Измъкна извиненията си – рече Непознатият.

За какво се извинявате? – Зададе въпроса наивно, сладко, с опиянение, като все пак полагаше усилия да не изпусне чашите. – Вие пък се извинявате.

За нахлуването си – поясни с полуусмивка Непознатият мъж, – просто се врязах.

Че лошо ли е? – Нина Монева се даваше в еуфорията си. – Но кой сте вие, човече?

Ритъмът все още се оттичаше по ханшовете ѝ.

Там е работата. – Непознатият посегна към ръцете ѝ. – Непрекъснато се мъчите да изтървете чашите.

Имах гости.

Добре де, какво ви пречи да ги оставите някъде?

Наистина – засмя се Монева и тръгна.

Непознатият посетител бе изоставен в хола, останал сам, той започна да разглежда без особен интерес обстановката. Монева се върна и натисна бутон от магнитофона.

Защо го изключихте?

Доколкото ми е известно, непознатите обикновено не обичат музика.

А вие пък допуснете, че не съм непознат. – Монева го разгледа внимателно. – Защо не си представите да речем, че съм ваш добър познат, допуснете, че съм вашата трезва мисъл например.

Да, ама знаете ли колко не сте ми необходим сега?

Добре де – Вашият Разум.

Никак, хич! – Нина Монева се досети, че говори ако не глупаво, поне невъзпитано. – Извинете.

Вие извинете.

Интересно защо не се уплаших.

Това ме радва.

Спокойна ли съм?

По-скоро – щастлива.

Как да ви наричам?

Тук ме затруднихте – отвърна с нейния тон Непознатият.

А сигурен ли сте, че идвате при мен?

Абсолютно.

Днес имам богат ден, но туй не е за разговор с непознати.

Има си хас.

Щастлива съм!... Коняк?

Като нищо.

Винаги ми се е струвало, че непознатите посетите ли произлизат от тъмните представи за мистерията. – Монева отскочи до кухничката, върна бутилката с чисти чаши. – И че нямат маниери, че са груби. – Подаде бутилката на мъжа. – Дойде някой непознат, да речем, да ни покани да чистим снега. – Мъжът сипа обидно малко за себе си. – Влиза, кара се, влязохте вие – викате “има си хас”.

Ще се кара, разбира се, как няма да се кара, не изривате снега, превръща се в лед, подхлъзвате се, падате, после какво да ви правим такива паднали и счупени, как да ви събираме, къде да ви денем?

Тя се взря още по-добре в него:

А вие?

Какво аз?

Все още ли сте сигурен, че идвате при мен?

Вижте какво, мадам, ако смятате, че съм сторил нещо много грубо, кажете ми направо и ще си изляза. Трябва да знаете, че ми е нужно много малко, за да си отида.

Имам само коняк.

А аз – язва.

Ужас! Ракия нямам.

Ще пийна коняк, трябва да погълна нещо.

Това опростява малко нещата. Имахте вид на прекалено измислен, персоната, която оправя края на романите.

Радвам се, че ви се харесвам.

Да прием, господине

Наздраве, другарко Монева.

Знаете името ми?

Иначе как ще ви намеря.

Откъде го знаете?

На вратата го пише.

Така ли? Наздраве.

Днес конякът ѝ се усладяваше. Той пийна мъничко и я погледна:

Бяха забавни, нали?

Кои?

Непознатият остави чашата до бутилката:

Емил и Роза.

Защо, какво е станало? – Ръката ѝ потрепера, златната течност в чашата се залюля. – Откъде ги познавате? Станало ли е нещо?

Нищо не е станало, само са ми забавни, тия хора ме забавляват.

Откъде знаете, че са идвали, защо се интересувате?

Маалко се успокойте.

Спокойна съм, но вие ме обиждате. Това не ми харесва, че влизате и говорите за Емил.

Сигурна ли сте, че се нарича Емил?

На вас сигурно ви се ще да не съм сигурна.

Де да знам вече какво искам аз. Ето, станах ви и несимпатичен, намразвате ме.

Е, успяхте да ме настроите срещу себе си. – В златната повърхност на течността се отразяваше смаленият сто пъти прозорец, цялата тъжна сивота на деня, който си отиваше. – Признавам, че не ми стана приятно. Може би има нещо тревожно, но тази личност е много скъпа за мен... Как да се изразя, този мъж не е нито минало, нито бъдеще, той е настоящето ми.

Тази картина – посетителят пък сега възнамеряваше да се позанимае с картината – е от периода, в който притесняваха художника.

От известно време я гледам с други очи – призна Монева, – не като някога, но изобщо художникът е голям, изглежда, че нещо в естетическите ми сетива се е променило.

Може би отскоро.

Не знам, не съм се замисляла... Защо ми говорите за Емил?

Аз нямам картини.

Да не е станало нещо?

Какво да ви кажа, госпожо Монева, не зная как да започна, впрочем моето доброжелателство е от незначителен мащаб и наистина не мога да намеря подход, нито мога да ви обясня кой съм.

Но не сте дошли да си говорим за картината.

И искам да не ви заболи, разбирате ли, или пък – съвсем малко.

Може би сте дошли да ми кажете, че Емил е мошеник.

Помагате ми, вече ми поолеква, но защо да допускаме подобни предположения за един великолепен възрастен човек, който умее да конструира меки светове, за да посели в тях не повече от двама души. Разточителство, разбирате ли, само двама в обширен, комфортен мир.

Да – съгласи се унесено Монева, – но когато доброжелателят иде у дома ти и започва да говори за някого...

И все пак ми олекна, да пием.

Настоявам веднага да ми откриете защо се интересувате от Емил.

Не само от него.

И от мен, разбира се.

Роза, Роза.

Аха, да.

Може би е Роза, може би не, всеки случай не е цвете за мирисане.

На мен ми се стори интересна, пластичен характер, може да те побърка с настроенията си.

И да те подведе.

От нея ли се интересувате?

И от нея, разбира се, просто да ви предупредя.

Твърдите, че сте моят разум. – Непознатият кимна. – Трезвата нота на моето Аз. – Мъжът кимна с благодарност повторно. Замълчаха. – Какво точно искате да знаете?

Някои любопитни, ако щете – екзотични подробности.

И ако откажа да разговарям за тях? – Монева замълча, внезапно обзета от простата мисъл, че никой няма право да нахлува в дома ти и да те подлага на разпит. – Впрочем, какво ви се церемоня, отказвам! Какво ще сторите?

Най-простото. – Непознатият се обърна към вратата и потегли.

Представете си, че мога да се обидя – подвикна след него Монева. – Някои разговори обиждат човека. – Непознатият се отдалечаваше. – Моля ви!

Непознатият спря, той се обърна и пхна ръце в джобовете на самото си.

Мисля, че утре ще се почувствувате още по-обидена, мадам.

Как ?

Като изтеглите от банката хиляда лева и им ги дадете.

Дадох ги сега, това беше неприятна подробност и предпочетох да я ликвидирам веднага.

А така! – Непознатият посетител направи гримаса, сякаш сумата е била броена лично от него. – Вие пък, за беля, сте имали хиляда лева на живо.

Аз съм жена, която е спестила нещо през живота си, парите могат да ми осигурят някои емоции.

Сигурно.

Тогава какво да ги правя, да пазя всичките стриктно в банката? За кога, за какво?... За кого?

Лошо – съгласи се непознатият, – логиката ви ме съсипва.

Пътувах къде ли не, до Съединените щати отидох, но какво от туй. Всичко е празнота, празна кутия с тъмнина... Неподвижно, празно – една неумолима празна празнота, без минало, без бъдеще.

А настояще?

Нямаше

Сега има.

Да.

Сигурна сте.

Да се спускаш от смях, но сега има, никога не съм вярвала, а излезе, че има. В даден момент от някъде се пръква някакъв човек, настоящето разцъфтява, звънват звънчета...

Посетителят се усмихна, дори смигна:

Над прерията поява.

Прерията заблестява! – кимна домакинята, с което даде да се разбере, че не се е обидила от израза. – В организма нахлува кислород, тревите наоколо потрепват, звънят – има полъх!... Значи, известно ви е и за прерията?

Да знаете колко прерии се навъдиха в София! – Непознатият пое въздух и помоли за разрешение да запуши. – И откога?

Сто и деветдесет! – не без гордост отвърна Монева

Дни!

Аха!

А откога го обичате?

От третия.

Ден?

Месец!

Много ли?

Пространствата на света са били пълни с животни, непознати господине, много животни, но животът се е превърнал в живот с появата на човека. Разумът и духът са дали живот на планетата ни: рисунките по скалите, размисълът за танцуването на огъня, за бога, за отрицанието на бога, първите думи на възклицание, на страст, първото любовно обяснение, вие как мислите?

Нима преди Емил пространството е било населено само с динозаври, госпожо?

Когато станете на шейсет, елате повторно при мен. Ако съм още на този свят, ще си поговорим отново.

Там е работата, Монева, че ще е интересно, ако си поговорим сега.

И да превърнете битието ми отново в пустиня?

Представете си, уважаема Монева, че преди сто и деветдесет дни разговорът ви не се е излюпил поради случайно преплитане на жиците, а нарочно.

Не мога да си представя.

Допуснете, че за вас са събирани сведения предварително, проучвали са ви и в даден момент са ви атакували.

Трудно ми е да допусна.

Ловецът се обажда, разговаряте, минават дни, става все по-хубаво, вече сте назована п р е р и я, а след още няколко дни вече сте го нарекли п о л ъ х. Прерията вече си има своя полъх.

Че лошо ли е?

Говорите, говорите...

Това са хубави неща.

Дните се нижат, а вие говорите.

Чудесно.

Ослепявате за действителността край вас.

Възхитително.

Хлътват.

Необходимост

И един ден – наблюдаваше я внимателно – след шестия месец – много старателно – обикновено тогава – мълчание – една жена звъни на входа, влиза, дома ви и ви пита какво дири вашият телефонен номер в личния бележник на съпруга ѝ.

Ех, че хубаво.

Хубаво, какво му е хубавото?

Не е напразно.

Вдига скандал, карате се, тя ви обвинява.

Забавно е да те обвиняват.

В това, че сте обсебили съпруга ѝ, разбирате ли?

Какво по-сладко на тая възраст?

Непознатият като че ли започна да губи усещането за превъзходство.

Това звъни телефонът. – Той замълча, изглежда, отмерваше напрежението. – Вместо вас телефонната слушалка вдига Роза. – Монева най-после се съсредоточи. – Разбира се, звъни мъжът ѝ. Тя го заплашва, казва, че ще скочи на тротоара – вика го на очна ставка. Той идва, започва нещо като театър, сцена след сцена. – Непознатият взе чашата с коняка и сякаш се запита да пие или да не пие. – До кулминацията.

Голяма работа.

А малка ли е? Това са хиляда лева.

Но се превръщат в прерия.

Много прерии обаче.

Е това е малко досадно

А бе вие разбирате ли, че сте жертва на мошеници? – извика извън себе си Непознатият. – Така преживяват те, по хиляда лева от всяка прерия, от всяка наивна самотница.

Говорите твърде високо.

Искам да ви внуша, да ви набия в съзнанието.

И да ме спасите, да.

Да! – извика отново Непознатият. – Не ми отговаряйте с ирония.

Вие се мамите – каза спокойно Монева.

Непознатият бе изумен:

Какво?

Той не може да бъде такъв. Впрочем може да бъде какъвто си ще, но ме обича.

Вас.

Не забравяйте маниерите.

Не забравяйте, че сте жертва.

Може би съм жертва, знам, че съм жертва, но на кого?

На така наречения Емил.

Лъжете се. – Монева положи длан върху ръката на Непознатия, който продължаваше да стиска чашата. Непознатият долови в тази женска ръка живот, пулсации. – Изобщо, господине, вие се лъжете много повече, отколкото допускате... И не мислете, че сте спасителят в ръжта. Този Емил, така нареченият, ми е необходим и вие напразно се втурвате да го премахнете. Какво ще ми дадете вместо него? Кажете де... Знаете ли какво бях преди появата му? Отрепка, нищо! Влечех се с една единствена рокля по улиците, а в огледалото въздъхваше стара, предала се вече жена.

Добре де, бяхте ли сигурна, че ще се видите?

Бях сигурна, че няма да се видим, достатъчно съм умна за това.

Тогава защо се рисувате, за кого?

За себе си. Нали е неприлично да говоря за красиви неща с мъж, който говори красиво, а да съм повлекана, потна бивша лъвица във вонеща бърлога... Разберете, ние си имаме зала, в която не можех да влизам всякаква.

Каква зала?

Тържествена, наша, уредена по взаимен вкус, с наши книги, наши картини, наша музика. В тази зала има всичко, там е и прерията, небето над прерията, там текат потоци, шумят морета, плават платноходки, оглеждат се звезди.

Трамваи?

Моля?

Трамваи няма ли?

Нина Монева рухна неочаквано и се разплака, психиката ѝ не издържа, тя плачеше свободно, на глас, просто ридаше, като ясно осъзнаваше, че се освобождава от натрупаната мъка. Непознатият я прегърна.

Извинете – той галеше косата ѝ, – искам да ме извините, да ми простите изцяло. – Монева стисна ръцете му. – Постъпих глупашки. – Монева свлече глава на гърдите му, една капка падна върху ръката му. – Простете, Монева, аз съм само обикновен фантом на мисълта ви.

Нямата си представа колко сте жестоки вие, младите – хлипаше Монева. – Премахваме класовия антагонизъм, но как да се справим с жестокостта на младостта? Най-безсърдечното нещо на света. Нина Монева отриваше очите си с кърпичка, правеше усилия да се успокои. – А той, така нареченият Емил, знае всичко: умее да бъде и млад, и стар, може да конструира отделна зала, която няма нищо общо с всекидневието.

Той повторно погали косата ѝ.

Разбрах.

Тя мълчаливо поклати глава: нищо не сте разбрали, прочете в погледа ѝ той.

Щадите ме – рече Монева. – А аз разбирам и вас, и себе си, и всички като мен.

Разбирам го и него, но това не е важно, той е самостоятелен вълшебен случай в живота, дар божи, без него какво – пустиня... Хиляда лева! Според вас много. Нищо! Какво му плащаме? Това е феноменален занаят, малцина го умеят, а други като него едва ли. Представете си, ко днес трябва да се обади на четири жени, всяка една с отделни привички, отделна култура, чувствителност, слабости. Боже мой, това не е мъж, а океан! Да не говорим за темперамента и интелекта му. Интелекти много!... Но такава искреност! Кой днес е в състояние да ти предложи подобна искреност, у кого ще я откриеш? А той ти я дава, длъжен е, той е професионалист. Ако не работи добре, трябва да фалира. Повярвайте, ухажвали са ме и други мъже, но и най-влюбеният не е бил толкоз искрен. – Монева разгледа мократа си кърпичка, потърси някое по-сухо местенце. – Искате да се откажа от този свят, от този обаятелен ловец, който скита по прерията и си подсвирква, а животните не бягат от присъствието му. Но как да ви го обясня, не можете да разберете и отново ще твърдите, че става дума за мошеничество. Съществуват жени, които биха били доволни от брак с мъж, който ги бие всеки ден – те си представят нищото. Знаете ли какво представлява това нищо?... – Монева изхълца. – Хиляда лева! Тези пари не възнаграждават, както се полага, труда му. Знаем, че претърпявам крах, това е една от неизбежностите на живота, ще посрещна и нея, какво друго да правя.

Обичате ли го?

Страшно!

Дълго останаха загледани един в друг, притиснати от мълчанието, той на няколко пъти искаше да ѝ подсказе, че всичко е о'кей, щом телефонът звъни, дори посочи с очи апарата и чак тогава Монева изплува от мъката си, чак тогава чу звъна. Спусна се и грабна слушалката.

– Да, да, мили, чувам те! – Сияеше, всичко у нея сияеше, дори сълзата в окото ѝ. – Един момент!

Обърна се към непознатия и го погледна.

Той сложи пръст на устата си и прошепна:

Довиждане.

Довиждане – прошепна и тя.

Като се стараше да бъде учтива докрай, Монева тръгна след него, изпрати го до вратата, върна се и стисна слушалката:

– Мили мой!...

– За първи път ме наричаш мили.

– И ти ми говориш на ТИ.

– Нещата зреят, какво да правя.

– От само себе си, нали?

– Както трябва да бъде.

– Мили, добре ли си?

– Не.

– Плашиш ме.

– Уитмън, мила, този проклетник Уолт Уитмън, ме издебна отново. Да ти прочета ли една поема?

– Да, да, да!

– Пригответи се да слушаш.

Тя не искаше да извика, но извика:

– Ти си велик!
– Какво каза?
– Единствен и величествен, вълшебник, който създава светове само за
двама!...

– Да почвам ли?

– Говори, мили, няма по-велико нещо от думите!

Нина Монева оглеждаше хола си, картината, радиото, телевизора, взираше се в златистото око на коняка в бутилката, слушаше далечния глас и плачеше, плачеше – сълзите ѝ се стичаха, стичаха...